איבעיא להו אי עלו מהו שירדו? רבה אמר אם עלו ירדו, רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו, אליבא דר' יהודה א] לא תיבעי לך דכ"ע ל"פ דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש: רב יוסף כר"ש רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא ב] בניתנין למטה שנתנן למעלה או ג] בניתנין למעלה שנתנן למטה ולעולם דשחטן וקבל דמן בצפון אבל הכא כיון דשחטן בדרום ד] כמאן דחנקינון דמי. תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן בשלמא לרב יוסף ניחא אלא לרבה קשיא? מאי ה] מועלין בהן מדרבנן, ו] מאי איכא בין דאורייתא לרבנן? דאורייתא משלמין חומש ז] דרבנן לא, ומי איכא מעילה מדרבנן? אין דאמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה אלמא מדאורייתא לא אית, ח] להון בדרבנן אית בהון ה"נ מדרבנן, ט] לימא תנינא להא דעולא אמר רבי יוחנן? אף על גב דתנינא איצטריך דעולא סלקא דעתך אמינא הכא לא בדילין מנהון אבל קדשים שמתו הואיל ובדילין מנהון אימא אפילו מעילה מדרבנן לא, קמ"ל, י] מתו נמי תנינא (א) הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום, וכשהיא מתה כיון דנהנה כל שהוא מעל סלקא דעתך

(א) גירסת רש"י אינו כגירסא שלפנינו ועיין במנחות דף נג. בתוס' סוף ד"ה גזרו ועי' בבה"ז

חוץ לזמנו או חוץ למקומו למאי חזיא הא שחיטה דמועלין בה הא פגול הוי ולא חזו לא אימורין יא] [לגבוה] ולא בשר לכהנים ולא הוו קדשים ראויין כלל ולמאי מועלין בהן: **ומשני הואיל ומרצין לפיגולן**. כלומר הואיל והאי שחיטת פיגול *חשיבא סלי האי דלעולם לא מיקבע בפיגול לחייבו כרת עד שיקרבו כל (א) יב] (מתיריו) שיזרק הדם כדאמרינן במס' זבחים (דף כח:) פגול הוא לא ירצה ואמרינן כהרצאת כשר דכתיב ביה ירצה לכפר כך הרצאת פסול דפיגול מה הרצאת כשר לא הורצה עד שיקרבו כל מתיריו אף כך הרצאת פסול לא נקבע יג] פסול פיגול לחייבו כרת עד שיקרבו כל מתיריו לשם פיגול והיינו מרצין [א] שמרצה יד] (לערך) הזריקה למקבעיה בפיגול וכיון דהא זריקה חשובה כל כך דלריכה מרצין לפיגול אהכי לא יצאת מקדושתה ומועלין בה*: **איבעיא להו**. הני דתני במתני' דשינה בהן כגון ששחט בדרום או שקבל דמן בדרום כו': **אם עלו למזבח מהו שירדו**. צריך להורידן או לא: **אליבא דר' יהודה**. דאמר התם בפרק המזבח מקדש (דף פד.) "זאת היא העולה" הרי אלו [ג] מיעוטים פרט לשנשפך דמה ושלנה ושיצאה (וניתנין למעלה שנתנן למטה או הניתנין למטה שנתנן למעלה) שאם עלו ירדו כולי עלמא לא פליגי דהכי נמי אם עלו ירדו: **כי פליגי אליבא דר"ש**. דפליג עליה דרבי יהודה ואמר "זאת תורת העולה" ריבה, תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו: **רב יוסף כר"ש**. דכי היכי דאמר ר"ש הניתנין למטה שנתנן למעלה וכו' דהיינו שינוי מקום מתן דמים שאם עלו לא ירדו ה"ה נמי היכא דשני במקום שחיטה ששחטן בדרום שאם עלו לא ירדו: **רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש**. התם אם עלו לא ירדו: **אלא בניתנין למטה וכו'**. כלומר דלא אמר דלא ירדו אלא באותו שינוי מקום דמתן דמים הואיל ושחיטה וקבלה הוי בצפון: **אבל הכא וכו'**. ואם עלו ירדו: **בשלמא לרב יוסף**. דאמר אם עלו לא ירדו הואיל ולא ירדו מקדושתן מש"ה מועלין בהן: **אלא לרבה**. דאמר דאם עלו ירדו דילאו מקדושתן קשיא דאמאי מועלין בהן: **מאי מועלין, מדרבנן**. אבל מדאורייתא לית בהו קדושה ואם עלו ירדו: **מעילה דרבנן**. משלם קרן ולא חומש משום דחומש טו] (מפני) איל אשם מייתי ליה ובדרבנן ליכא קרבן דהוי כמביא חולין לעזרה הילכך לא מייתי נמי חומש אבל במעילה דאורייתא מייתי קרן וחומש ואשם מעילה: **דבר תורה**. מדקאמר "דבר תורה" אלמא מדאורייתא לית בהו מעילה אלא מדרבנן ה"נ לרבה מאי "מועלין" מדרבנן: **לימא לרבה תנינא להא דעולא א"ר יוחנן**. דממתניתין נמי שמעינן לה, מי לא אמרינן דקדשי קדשים ששחטן בדרום כמאן דחנקינון דמו והוו כקדשים שמתו וקתני מועלין בהן ואמרינן מאי מועלין מדרבנן דמדאורייתא לית בהו מעילה דקאמרינן אם עלו ירדו דכקדשים שמתו דמו אם כן היינו דעולא ומאי קמ"ל הא דעולא: **ומשני**. אע"ג דתנינן ליה במתניתין: **אצטריך הא דעולא**. דסד"א הכא במתניתין דקדשי קדשים ששחטן בדרום לא בדילי אינשי מינייהו משום דאע"ג ששינה בהן מ"מ בכשרות נשחטו ולא בדילי מינייהו אינשי להכי מועלין בהן אי לרב יוסף מדאורייתא אי לרבה מדרבנן: **אבל קדשים שמתו**. דנבלות נינהו ומאיסי ובדילי מינייהו אינשי אימא אפילו מדרבנן לית בהו מעילה דהא בדילי מינייהו: **קמ"ל**. יצאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן אית בהו מעילה בקדשים שמתו: **ואכתי מאי קמ"ל דעולא אי משום דמתו** טז] **נמי תנינא**. דאין מועלין בהן דתנן לקמן בפ' הנהנה ש"פ מן ההקדש (דף יח.) **הנהנה מן החטאת**. בעלת מום: **כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום**. עד שיחסר ממנו דכיון דקדושת דמים היא לא מעל עד שיחסר מדמיה כגון שתלש מן הצמר או שחרש בה והכחישה דכיון דבעלת מום היא קיימא לדמיה וקי"ל כל העומד לדמים אין מועלין בו עד שיחסר מדמיו אבל כל שאינו עומד לדמים כגון כוס של זהב של הקדש כיון [ג] (שנהנה ממנו) שנהנה בו אע"פ שלא חיסרו מעל וכשהיא מתה דלאו לדמי קיימא דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כיון שנהנה בשוה פרוטה מעל אף על פי שלא חיסרו והאי "מעל" מדרבנן הוא דלאחר שמתה ד"ה אין בה מעילה מדאורייתא

חלה

חוץ לזמנו וחוץ למקומו דלא נימא כמאן דחנקינהו דהא לכולי עלמא אם עלו לא ירדו כדפרישית לקמן לכן נ"ל יז] דגרסינן [ד] חוץ למקומו למה לי כלומר פשיטא דלא הוי כמאן דחנקינהו מטעמא דעלו לא ירדו כדפרישית דעדיף מכולהו ומשני הואיל ומרצה לפיגולו כלומר הא קמ"ל דזריקה לא מפקעה מידי מעילה דסד"א דאע"ג דפסולה מ"מ מרצה לקבוע יח] פיגול ולחייב כרת [ס](ואע"ג) דבעינן בפיגול כהרצאת כשר וא"כ תועיל נמי להוציאה מידי מעילה קמ"ל ונראה דוחק לפרש שלא היה יודע המקשה האמת [ו] שבא לומר דזריקה לא מפקעה מידי מעילה [ז] והא פי' לעיל דעל יט] כרחיה הוא ממילתיה דר' יהושע לכן נראה למורי הכי דגרס שפיר למאי חזו כלומר ודאי ידענא דרבותא כ] משום זריקה ע"כ כדפרישית מיהו מה חידוש יש כיון שאין שום כא] [ח] ראויות בזריקה מהיכי תיתי דמפקע מידי מעילה ומשני הואיל ומרצה לפיגולו כב] ולהכי סלקא דעתך דזריקה מפקע מידי מעילה קמ"ל דלא: **עלו** מהו שירדו. ע"כ קאי כג] אדרום דאחוץ לזמנו וחוץ למקומו לא קאי דהא משמע פרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) דלכ"ע לא ירדו וגם לא קאי אלילה כד] דפלוגתא היא בהדיא בין רבי יהודה ור' שמעון: **אליבא** דר' יהודה כולי עלמא לא פליגי דאם עלו ירדו. דהשתא גבי נשחט בלילה דלא כה] שחט בדרום קאמר ירדו כל שכן היכא דשחט בדרום דשינה מקומו כו] דירדו כי פליגי אליבא דר"ש דאמר גבי נשחט בלילה לא תרד רב יוסף כר"ש כז] (דאסר) דמדמה שינוי מקום לשינוי זמנו: **ורבה** אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בניתנין כח] למעלה שנתנן למטה כו'. תימה אמאי [ט] שבק כט] בלילה ונשפך דמה ויצאה דמה דפליגי בהו רבי יהודה ור"ש ונקט ניתנין למעלה שנתנן למטה דאף רבי יהודה מודה דלא ירדו ופירש הר"י דמיירי הכא [י] בעוף שעולתו למעלה ועשאה למטה ל] והכא לא מודה רבי יהודה משום דהוי כפסול לא] הילכך ירדו דלא דמי ניתנין למעלה שנתנן למטה דקאמר בזבחים (דף פד.) דלא פליג רבי יהודה דהתם מיירי בבהמה שהיתה לה לב] הכשר בשחיטה ובקבלה אבל בעולת העוף שמלקה למטה דלא היה לג] שום הכשר פליג ר' יהודה כמו בנשחט בלילה ונשפך דמה ועל זה מחלק רבה דע"כ לא קאמר ר"ש לא ירדו לד] [כ] (גבי זבחים) אלא משום דלא שינה בהן אלא במזבח עצמו ולעולם זביחתן וקבלתן בצפון כלומר כל מלותה וכל ענייניה אבל בשחט בדרום מודה ר"ש דכמאן דחנקיה דמי והוי כמו שחוטי חוץ כיון שמשנה מקום שחיטה ובשוחט חוץ לכ"ע אם עלו ירדו מיהו קשה למורי רבינו ה"ר פרץ מהא דמותיב רב יוסף לקמן לרבה חדא מנו חדא כו' פי' לה] דחזינן גבי מליקה דכששינה בה אם עלה לא ירד וה"ה גבי שינוי לו] בבהמה ואיתותב רבה ולפירוש ר"י אמאי איתותב משינוי מקום דמליקה והא איהו מחלק הכא שפיר בין שינוי [ל] דעוף לז] לגוף המזבח דבהמה מלפון לדרום לכן נ"ל כדמשמע בפשוט דמיירי בבהמה ואע"ג דמודה ביה ר' יהודה מכל מקום מייתי לה לדומיא לח] לשינוי מקום דהוי כי שינוי דדרום ולסימנא בעלמא נקט וכל זה דוחק לכן נראה למורי רבינו ה"ר פרץ דהאי דאצרך רבה להביא הא מילתא דניתנין למעלה שנתנן למטה דאי לא אייתי אלא נשחטה בלילה בהא ודאי איכא לפלוגי שפיר דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום ולא דמו כלל אהדדי ועדיין היה קשה לו לרבה מניתנין למעלה שנתנן למטה לט] וכ"ת מה ענין שינוי זריקה לשינוי שחיטה דגבי דרום דהא בהא דניתנין למעלה שנתנן למטה אף ר"י מודה משום מ] דהוי פסול בזריקה אבל הכא גבי דרום הוי פסול בשחיטה הא לאו מילתא דלר"ש מהני פסול בשחיטה כמו בזריקה לר' יהודה דהא בנשחט בלילה דא"ר יהודה ירדו קאמר ר"ש לא ירדו וא"כ מהשתא יש לנו לדמות שחט בדרום לר"ש לניתנין למעלה שנתנן למטה וא"כ מא] תיקשי לרבה לכך הוצרך לחלק בין ניתנין מב] לניתנין למטה בין שחט בדרום אבל בין נשחט בלילה לשחט בדרום לא הוצרך לחלק דאותו חילוק פשוט הוא וידוע לכל דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום: **אלא** לרבה קשיא. דאמר כמאן דחנקיה דמי וא"כ הוה ליה כי קדשים שמתו: **ומאי** איכא בין דאורייתא לדרבנן. הוה מצי למימר דמדרבנן לא מייתי אשם מעילה מג] ועדיפא מיניה קא משני דאפילו חומש ליכא וכ"ש [דלא מייתי] אשם דהוה חולין בעזרה: **ומי** איכא מעילה מדרבנן. תימה מאי קא מתמה אין איכא טובא כגון גבי דם דתנן לקמן (דף יא.) יצא לנחל קדרון מועלין בו כו' ורוצה לומר מדרבנן מד] וכן גבי אפר חטאת (מנחות דף נב.) [בסוף] התכלה (בריש) וי"ל דשאני התם דלא בדילי מינייהו הילכך יש להן לתקן מעילה אבל הכא גבי קדשים ששחטן בדרום בדילי מינייהו ועל זה מתמה מה] איכא מעילה בכה"ג ומשני אין כדאמר עולא ואף בקדשים שמתו דבדילי יש מעילה מדרבנן *):

*) [וע"ע תוס' תמורה לב: ד"ה ולוי ותוס' מנחות נב. ד"ה גזרו]

נ"א לא תשובה

[זבחים כח: קכ.]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשני וכו' שיקרבו כל מתיריו כמותו שיזרק הדם כמותו כדאמרינן וכו' כך הרצאת פסול דפיגול לא נקבע:

ע"כ שייך לע"א

◆

רבינו גרשום

מקדושתה ומועלין בהן: **עלו** למזבח כל הנך דמתניתין דשינה בהן ששחטן בצפון או קבל דמן בדרום מהו שירדו צריך להורידן אי לא: **אליבא דרבי יהודה**. דאמר במס' זבחים בפ' המזבח מקדש זאת היא העולה הרי אלו מעוטין פרט כו'. דאפילו בשינוי מתנות אם עלתה תרד: דכ"ע לא פליגי דאם עלו ירדו: **כי פליגי אליבא דרבי שמעון**. דאמר אם עלו לא ירדו: רב יוסף כר' שמעון ורבה אמר לך. ר' שמעון נמי הכא סבירא ליה כוותי דע"כ לא קאמר ר' שמעון אם עלו לא ירדו אלא אי בניתנין כו': בשלמא לרב יוסף. דאמר אם עלו לא ירדו משום הכי מועלין בהן דלא יצאו מקדושתן: **אלא לרבה**. דאמר אם עלו ירדו קשיא אמאי מועלין בהן מאי מועלין מדרבנן מעילה דרבנן: משלם קרן ולא חומש. דהא חומש בהדי איל דקרבן מייתי ליה ובדרבנן לא מייתי קרבן דהוי כמביא חולין בעזרה: דבר תורה. מדקאמר דבר תורה אלמא מדאורייתא לית בהון אלא מדרבנן הכא נמי לרבה מדרבנן מועלין: לימא תנינא דהא דעולא אמר רבי יוחנן. דממתניתין שמעינן לה מי לא אמרינן קדשי קדשים ששחטן בדרום כמאן דחנקינן דמו וקתני מועלין בהן ודייקינן לרבה מאי מועלין מדרבנן א"כ היינו דעולא ואמאי איצטריך לעולא: אע"ג דתנינן לה במתניתין איצטריך. דעולא סד"א הכא במתניתין בקדשים ששחטן בדרום לא בדילי אינשי מינייהו משום דאע"ג דשינה בהן מ"מ שחופין נינהו ולא בדילי מינייהו להכי איצטריך למיתנא מועלין בהן לרבה מדרבנן. אבל קדשים שמתו דנבילות נינהו ומאיסין ובדילין מינייהו אימא אפילו מעילה מדרבנן ליכא למגזר בהא דהא בדילין מינייהו: קמ"ל. דעולא יצאו מידי מעילה דבר תורה. הא מעילה מדרבנן אית בהו בקדשים שמתו: למ"ה ואכתי אמאי איצטריך דעולא אם משום מתו מתו נמי תנינא דמועלין בהן. דתנן לקמן בפרק הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש: הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. ואוקימנא התם בבעלת מום עסקינן דקדושת דמים הוא משום הכי לא מעל עד שיפגום עד שהפחיתה פרוטה כגון תלש מצימרה: וכשהיא מתה. דלאו לפדייה עומדת כגון שנהנה בשוה פרוטה מעל. ומאי קמ"ל עולא:

ג א מיי' פ"ג מהלכות פסה"מ הל' ז ע"ש בכ"מ:

ד ב מיי' פ"א מהלכות מעילה הלכה ג:

ה ג מיי' שם הלכה ו:

ו ד מיי' שם פ"ג הל' ח:

שיטה מקובצת

א] תיבות לא תיבעי לך נמחק: ב] בניתנין עי' תו' זבחים (דף פד ע"ב): ג] (או בניתנין למעלה): ד] בדרום אפילו ר"ש מודה כמאן: ה] מועלין בהן מדרבנן גליון ומתניתין לצדדין קתני דאחוץ לזמנו וחוץ למקומו מועלין מן התורה דעולה קאמר ר' יהושע בלילה. מהר"ם: ו] מאי נ"א מי איכא: ז] חומש לא משלם ואשם דרבנן לא משלם ומי איכא כו' אין לאו מי אמר עולא אריב"ו: ח] אית בהון: ט] מדרבנן אית בהון: [illegible]

נושא

[illegible]

נושא/מגמה

[illegible]

[illegible] מפני נמחק: טו] דמתו מתו נמי: יז] נ"ל דה"ג חוץ לזמנו וחוץ למקומו: יח] לקבוע בפיגול ולחייב: [illegible] כך הוא: כ] דרבותא דחוץ לזמנו וחוץ למקומו לומר שהזריקה לא מפקי מידי מעילה ע"כ [illegible] כא] שום ראיות בזריקה: כב] לפיגולו ואחוץ לזמנו קאי לומר דאינו נקבע בפיגול ליענש כרת עד [illegible] מתיריו שהם ד' העבודות שחיטה קבלה הולכה וזריקה דכתיב ביה לא ירצה דמשמע דבעינן ריצוי [illegible] חוץ למקומו הואיל ואיתקיש לחוץ לזמנו כדאיתא בפ' המזבח מקדש ובפ"ק דזבחים אמר הואיל ומרצה [illegible] ולהכי: כג] קאי אשחטן בדרום כו': כד] אלילה ס"א ואקבלת דמן בדרום דפלוגתא: כה] דלא שינה [illegible] קאמר: כו] מקומו קאמר: כז] כר"ש דמדמה תיבת דאסר נמחק: כח] בניתנין למטה או הניתנין למעלה: כט] שבק נשחטה בלילה: ל] למטה ובהא לא תיבת הכא נמחק: לא] כפסול דרום הילכך: לב] לה שעת [illegible] בשחיטה: לג] היה לה שום: לד] ירדו גבי מליקה אלא: לה] פירוש דחזינא גבי: לו] שינוי דרום בבהמה: לז] דעוף בגוף המזבח לשינוי דבהמה: לח] לדומיא נ"א לדמיון דשינוי מקום: לט] למטה דהוי שינוי [illegible] דרום ומש"ה נקט ליה דהוי חידוש לפלוני זה לזה וכי תימא: מ] משום. גליון לשון מהר"פ משום דלא הוי פסול כי אם בזריקה אבל הכא גבי דרום הוי הפסול אפילו בשחיטה וא"כ מאי מדמה זה לזה לר"ש [illegible]

הגהות צ"ק [illegible]